

ikke undlade at gøre det høje Tings Medlemmer bekendt med de Ideer, som er vokset op i disse Samfundslag, og med, hvilke Anskuelser man nærer om disse Spørgsmaal. Jeg gør det saa meget hellere, som jeg derved faar Lejlighed til at give en Begrundelse af det Svar, der er trykt som Bilag 2 til Lovforslagets Motiver, en Begrundelse af, hvorfor dette Svar netop maatte blive saaledes.

Spørgsmaalet: Statens direkte Støtte til Oprettelse af Husmandsbrug, har vi drøftet hele Landet over; vi har overvejet de Ideer, der er komne frem, de Veje, der er fulgte, og vi har søgt at faa Spørgsmaalet belyst og klaret saa godt, som vi som praktiske mindre Jordbrugere har formaet. Tid efter anden har den Opfattelse fæstnet sig hos de danske Husmænd, at hvis dette Spørgsmaal skal løses paa en saadan Maade, at det faar virkelig Betydning for vor hele Udvikling, er der kun een Vej at gaa, og det er den, at Staten ikke direkte lider Tab paa den enkelte, og at Virkningerne af denne Lovgivning ikke skader andre Statsborgere, der ikke er økonomisk bedre stillede end de, der kommer ind under Lovens Bestemmelser. Det er den eneste Vej, man kan gaa, naar man skal løse det Spørgsmaal i en saadan Udstrækning, at det betyder noget; og efter at vi, som sagt, har drøftet Spørgsmaalet paa mange, mange Møder Landet over, paa vore store Delegeretmøder, paa vore Sendemandsmøder og paa vore Landsstævner, er vi enedes om at give vor Opfattelse Udtryk i et Program, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse skal oplæse, et Program, hvori vi udtrykker vor Mening om hele det store Jordspørgsmaal. Det lyder saaledes:

„Folkets Ret til Fædrelandets Jord befæstes og udvides. Da Grundenes Værdi saavel i By som paa Land skyldes Samfundets Liv og Virksomhed, bør Bestræbelserne gaa i Retning af at inddrage de samfundsskabte Grundværdier til offentlig Eje gennem en Grundskyld. Under Overgangen til denne bibeholdes en Skat med stærkt stigende Skale paa Formue og Indkomst.

For yderligere at lette det arbejdende Folks Adgang til Jord ydes der af Staten, uden Rentetab for denne, Laan til Oprettelse af Husmandsbrug, til Udstykningsforeninger, Byggeföreninger o. lign. Brugene bliver Selvejendom, dog at Forrentningen af Jordens Værdi bliver en fast offentlig Grundbyrde til Staten.

Len og Stamhuse frigives, og den ved

Frigivelsen fremkaldte øgede Værdi indrages til Staten, ligesom i det hele taget det offentlige Interesser i disse Besiddelser varetages“.

Med Hensyn til den første Del af denne Programudtalelse skal jeg bemærke, at jeg ikke ved denne Lejlighed skal komme nærmere ind paa en Reform af hele vort direkte Skattevæsen ved Grundskatter eller en saadan Reforms Indflydelse paa det offentlige Liv og det økonomiske Liv i Almindelighed. Virkningen af Reformen vil jo spores i Priserne paa Jord til Byggegrunde og til Landbrug, og Husmændene har ment, at denne Reform vil være Kærnen i Fremtidens Lovgivningsarbejder, som ingen kunde komme udenom. Den øvrige Del af Programmet angaar jo det Forhold: Hvilken Vej skal Staten gaa, naar den direkte skal støtte Oprettelsen af Husmandsbrug? Vi mener dør, at naar de heldige Virkninger, som jeg før nævnedes, skal naas, kan det kun ske ved, at Staten ejer den Jord, hvorpaa Statshusmændene opretter deres Brug. Staten skal stille til Disposition den Jord, den sidder inde med, og den, som den i Fremtiden efter Løsningen af Spørgsmaalet om Len og Stamhuse og ad anden Vej vil komme i Besiddelse af, og Jorden skal ikke betales af Brugerne, men forrentes efter den Værdi, som vedkommende Jordstykke til enhver Tid har. Til Bygninger bør Staten yde Laan til den Rente, som den selv giver, og med en Afdragsfrist, som vedkommende Laan og Laantagerens Forhold gør naturlig. Det er Vejen frem, netop derved tror vi at undgaa det, som vil ske, hvis dette Lovforslag bliver til Lov, og det, som er sket som Følge af de tidligere Love, ved at Staten har kastet en Sum ud paa Markedet i den ganske bestemte Hensigt at opkøbe Jord til Husmandsbrug. Hvis noget saadant foregik i større Omfang, vilde det være nemt at konstatere, at ved Udbud af Kapital i et bestemt Øjemed, nemlig til Opkøb af en vis Vare, hvoraf der kun er en begrænset Mængde, drives Prisen i Vejret. Naar det derimod finder Sted i saa forholdsvis ringe Udstrækning som her, er det maaske tvivlsomt, at Virkningerne kan mærkes. I Stedet for at bidrage til at fordyre Jorden for andre, der ikke kan komme ind under Lovens Bestemmelser og derfor skades paa mange Maader, vil man kunne opnaa, at Befolkningstilvæksten og de, der til en vis Grad er ubemidlede, og som ønsker at være paa Landet og dyrke Jorden som selvstændige mindre